

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1997-1998

23 SEPTEMBER 1998

Voorstel van resolutie betreffende de rechten van illegaal in ons land verblijvende buitenlanders

(Ingediend door mevrouw Lizin en de heren Happart en Istasse)

De Senaat,

1. Na te hebben vernomen dat een Nigeriaanse onderdane tegen wie een maatregel tot gedwongen verwijdering van het grondgebied was genomen, op dinsdag 22 september 1998 op tragische wijze is overleden;

Overwegende dat tijdens die verwijdering gebruik is gemaakt van de zogenoemde «kussen»-techniek, die erin bestaat dat een deel van het aangezicht wordt bedekt om te verhinderen dat de betrokkenen zich verzet;

Overwegende dat ten gevolge van het gebruik van dat kussen de uitgewezene hartproblemen gekregen zou hebben die hebben geleid tot haar overlijden;

Overwegende dat deze praktijk niettemin als uitzonderlijk wordt voorgesteld door de minister van Binnenlandse Zaken, die voor de senaatscommissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden heeft verkaard dat «slechts in een beperkt aantal gevallen (8,2 % van het totaal aantal verwijderingen) de verwijdering gebeurt onder begeleiding van de rijkswacht tot in het land van bestemming»(1);

Overwegende dat dezelfde minister heeft verklaard dat «deze techniek efficiënt is, zonder dat die voor de betrokken persoon ernstig gevaar inhoudt»(2);

(1) Evaluatie van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, Stuk Senaat, nr. 1-768/1, blz. 354.

(2) Stuk Senaat, nr. 1-768/1, blz. 355.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1997-1998

23 SEPTEMBRE 1998

Proposition de résolution relative aux droits des ressortissants étrangers en situation illégale

(Déposée par Mme Lizin et MM. Happart et Istasse)

Le Sénat,

1. Ayant appris le décès tragique d'une ressortissante nigériane intervenu mardi 22 septembre 1998, alors que cette personne faisait l'objet d'une mesure d'éloignement forcé du territoire;

Considérant qu'il a été fait usage, au cours de cet éloignement, de la technique dite du «coussin», qui consiste à couvrir en partie le visage afin d'empêcher la personne de se débattre;

Considérant que c'est suite à cet usage de coussin que la personne expulsée aurait été victime d'un accident cardiaque qui aurait entraîné son décès;

Considérant que cette pratique est pourtant présentée comme exceptionnelle par le ministre de l'Intérieur, lequel a déclaré devant la commission de l'Intérieur du Sénat que «dans un nombre limité de cas (8,2 % du nombre total des éloignements), la gendarmerie accompagne la personne à éloigner jusque dans le pays de destination»(1);

Considérant que le même ministre avait déclaré que «cette technique est efficace» et «qu'elle ne fait courir aucun danger grave à la personne à qui on l'applique»(2);

(1) Rapport d'évaluation de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, doc. Sénat, n° 1-768/1, p. 354.

(2) Doc. Sénat, n° 1-768/1, p. 355.

Overwegende dat in de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden sterke twijfels bestonden over het gebruik van die techniek;

Overwegende dat een van de aanbevelingen van de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden niettemin was dat «wanneer gedwongen repatriëring nodig is, ze moet gebeuren met inachtneming van de menselijke waardigheid, met name door aangepaste politieprocedures»(1);

2. Overwegende dat de overledene een regularisering van haar verblijf in België had aangevraagd om redenen die direct te maken hadden met haar grondrechten;

Dat haar aanvraag niettemin is afgewezen door het Commissariaat-generaal en door de Raad van State; dat de minister van Binnenlandse Zaken, vóór het beroep bij de Raad van State, geweigerd had het verblijf van de betrokkenen te regulariseren op basis van artikel 9, derde lid, van de wet van 15 december 1980;

Overwegende dat de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden, ondanks de beweringen van de minister, heeft vastgesteld «dat er geen objectieve en transparante totaalvisie bestaat op een regularisatiebeleid; dat er hierover geen beleidsnota is en dat er hiermee geen politiek debat is gevoerd» en dat de commissie erop gewezen heeft dat dit gevaar inhoudt voor willekeur(2);

3. Overwegende tenslotte dat de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden gewezen heeft op de noodzaak van een specifiek beleid ten aanzien van vrouwen en er de nadruk op heeft gelegd dat vrouwen specifieke redenen kunnen hebben om asiel aan te vragen(3);

Dat ze in haar aanbevelingen gevraagd heeft erop toe te zien «dat specifieke officiële richtlijnen een vrouwvriendelijke asielprocedure waarborgen, en dit op alle vlakken, zowel wat betreft de procedure, het verhoor, de opvang, de detentie, de vrijwillige of gedwongen terugkeer, als wat betreft de gezondheid, integratie, opleiding of wederinschakeling op de arbeidsmarkt van deze vrouwelijke asielzoekers»(4);

Dat een van de aanbevelingen van de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden ook was dat de regering bij de internationale instanties zou aandringen om de vluchtelingenconventie te actualiseren»(5);

Considérant que de sérieux doutes avaient été émis en commission de l'Intérieur sur l'utilisation de cette technique;

Considérant que la commission de l'Intérieur avait pourtant recommandé que «en cas de nécessité de rapatriement forcé, l'exécution de celui-ci doit être réalisée dans le respect de la dignité humaine, notamment par des procédures policières adaptées»(1);

2. Considérant que c'est bien pour des motifs directement liés à ses droits fondamentaux que la personne décédée avait demandé une régularisation de son séjour en Belgique;

Que cette personne a toutefois été déboutée devant le Commissariat général et devant le Conseil d'État; que le ministre de l'Intérieur avait, avant le recours au Conseil d'État, refusé de régulariser le séjour de l'intéressée sur base de l'article 9, alinéa 3, de la loi du 15 décembre 1980;

Considérant que la commission de l'Intérieur a constaté, en dépit des affirmations du ministre, «qu'il n'y a aucune vision globale objective et transparente d'une politique de régularisation; que celle-ci n'a fait l'objet d'aucune note ni d'aucun débat politique» et que la commission a souligné le danger d'arbitraire qui en résultait(2);

3. Considérant enfin que la commission de l'Intérieur a souligné la nécessité d'une politique spécifique à l'égard des femmes, en insistant sur les raisons spécifiques qu'elles pouvaient avoir pour demander l'asile(3);

Qu'elle a par ailleurs recommandé «de veiller à ce que des directives officielles spécifiques garantissent une procédure d'asile respectueuse envers les femmes dans tous les domaines, qu'il s'agisse de la procédure, de l'audition, de l'accueil, de la détention, du retour volontaire ou forcé, ou de la santé, de l'intégration, de la formation ou encore du reclassement des demandeuses d'asile»(4);

Que la commission de l'Intérieur avait également recommandé que le gouvernement prenne attitude dans les instances internationales afin que soit actualisée la convention relative aux réfugiés(5);

(1) Stuk Senaat, nr. 1-768/1, blz. 379.

(2) Stuk Senaat, nr. 1-768/1, blz. 333.

(3) Stuk Senaat, nr. 1-768/1, blz. 367.

(4) Stuk Senaat, nr. 1-768/1, blz. 381.

(5) Stuk Senaat, nr. 1-768/1, blz. 381.

(1) Doc. Sénat, nº 1-768/1, p. 379.

(2) Doc. Sénat, nº 1-768/1, p. 333.

(3) Doc. Sénat, nº 1-768/1, p. 367.

(4) Doc. Sénat, nº 1-768/1, p. 381.

(5) Doc. Sénat, nº 1-768/1, p. 381.

DE ASSEMBLEE, GESCHOKT DOOR DIT TRAGISCH ONGELUK, VRAAGT

Dat de regering onmiddellijk zeer strikte maatregelen neemt om de procedure van verwijdering en gedwongen repatriëring, op het vlak van het respect voor de mensenrechten, humaner en veiliger te maken;

Dat het Parlement onmiddellijk op de hoogte wordt gebracht van de genomen maatregelen;

Dat het resultaat van het lopende gerechtelijk onderzoek onverwijd aan het Parlement wordt meege-deeld;

Dat de regering een coherent standpunt inneemt inzake het regulariseren van een verblijf om humanitaire redenen en daarbij vooral aandacht schenkt aan het geval van alleenstaande vrouwen die asiel aanvragen;

Dat de regering initiatieven neemt en ondersteunt om de internationale akten aan te passen zodat meer rekening wordt gehouden met de familiale of culturele situatie van de personen die asiel aanvragen, en niet alleen meer met hun betrekkingen met de Staat waarvan zij onderdaan zijn;

Dat de regering in het algemeen rekening houdt met de aanbevelingen van de commissie voor de Binnenlandse en de Administratieve Aangelegenheden van de Senaat in haar verslag van 23 juni 1998 waarin een evaluatie wordt gegeven van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en dat zij om de drie maanden aan de Senaat verslag uitbrengt over de verdere ont-wikkelingen met betrekking tot asielzoekers.

L'ASSEMBLÉE, ÉMUE PAR CET ACCIDENT TRAGIQUE, DEMANDE

Que le gouvernement prenne immédiatement des mesures très strictes afin d'humaniser et de rendre plus sûre, sur le plan du respect des droits de l'homme, la procédure d'éloignement et de rapatriement forcé;

Que les mesures prises soient communiquées immédiatement au Parlement;

Que les résultats de l'enquête judiciaire en cours soient communiqués dans les meilleurs délais au Parlement;

Que le gouvernement décide d'une attitude cohérente en matière de régularisations de séjour pour motifs humanitaires et prenne particulièrement en considération le cas de femmes isolées demandant l'asile;

Que le gouvernement prenne et soutienne des initiatives visant à faire évoluer les instruments internationaux pour tenir compte davantage de la situation familiale ou culturelle des individus, et non plus seulement de leurs relations avec l'État dont ils sont ressortissants;

De manière générale, que le gouvernement tienne compte des recommandations émises par la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives du Sénat dans son rapport du 23 juin 1998 évaluant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, et fasse trimestriellement rapport au Sénat sur l'évolution de la situation.

Anne-Marie LIZIN.
Jean-Marie HAPPART.
Jean-François ISTASSE.